

EUGEN IONESCU

DESPRE

**el însuși
ca regizor**

ȘI

**piesa
la care lucrează
acum**

Diferite împrejurări ale unei vizite pariziene de scurtă durată și cu program foarte încărcat, au făcut ca singura noastră întrevvedere cu Eugen Ionescu să țină numai vreo două ore și să ia caracterul unei conversații neorganizată. Dramaturgul însuși, care a fost bolnav și e, de curînd, convalescent, se arată — pe fondul aceleiași calde prietenii și a aceluiași viu interes pentru tot ceea ce e românesc — cam absent și cam laconic. Tot ceea ce s-a referit la teatru și dramaturgie, în cursul acestei conversații, s-a produs prin asociații întâmplătoare, și nimic,

nici o idee, nici o informație nu a fost urmărită cu intenție tenace și în maniera metodică și disciplinată a unui interviu.

Aceasta, pentru a explica dimensiunile acestor scurte relatări. Căci, altfel, poate spune Eugen Ionescu ceva care să nu poarte un carat de interes major și de informație interesantă?

— *De cînd mă aflu la Paris, de cînd am intrat pe teritoriul Franței, și chiar mai dinainte, de la București, unde am luat contact recent cu cîțiva scriitori, critici și oameni de teatru francezi, nu aud vorbindu-se decît de marea criză a teatrului, ba mai mult, și mai frecvent ca expresie, de moartea teatrului. Ce spui de asta?*

— Mi se pare că nici nu se poate spune altfel, dacă ne referim evident, la teatrul francez. Asta e realitatea, criza e teribilă. Diferite cauze — și multe cauze — au făcut ca în foarte scurt timp, fără să ne dăm seama, să descoperim că nu mai avem dramaturgi noi, ai unei alte generații și ai unei alte vitalități; că teatrele dau din colț în colț, în fața unor săli goale și a unor probleme economico-financiare irezolvabile; că regizori și actori de frunte nu-și mai găsesc o întrebuintare onorabilă și fecundă. Natural, fenomenul nu e absolut uniform. Teatrul de bulevard se ține încă bine. Dar teatrul de artă și dramaturgia de artă, par să-și fi pierdut ultimele șanse.

— *Dar se poate constata același fenomen pe plan universal, sau măcar pe plan european?*

— Știu eu ce să-ți spun? Există diferențe, și foarte importante. În R. F. a Germaniei de pildă, lumea vine la teatru, acolo teatrul are un public, un public încă numeros și încă fidel. Asta e decisiv. Și poate că datorită acestui fapt, eu însumi rămîn credincios teatrelor germane și teatrelor de limbă germană. Noua mea piesă, care ar fi trebuit să fie gata, e destinată, în primul rînd, unui teatru german.

— *Dar în Statele Unite, unde știu că ai fost de curînd, ce se poate observa?*

— Un foarte interesant fenomen al teatrelor universitare, adevărat ferment de cultură și de artă. Cîteva asemenea teatre au jucat piese de ale mele, — și le-au jucat bine, cu entuziasm, la un nivel de cultură artistică cu totul superior. Teatrul din Greenwich Village, unde mi s-au jucat Foamea

și setea și Regele moare, este un teatru de mare seriozitate, cu public bun, cu succese care nu înseamnă numai modă și capriciu trecător.

— *Am aflat despre inclinația din ce în ce mai accentuată pe care o ai pentru regie. Dramaturgul care își pune singur în scenă operele, reprezintă pentru noi un fenomen interesant, pe care îl considerăm apt de mari și fericite rezultate în teatrul de astăzi.*

— E o treabă într-adevăr foarte interesantă, care m-a captivat în raport nu numai cu opera de spectacol, ci cu însăși opera mea dramatică, cu valorile ei specifice. Îmi pare rău că nu m-am putut duce la Belgrad, unde teatrul din Zürich a prezentat *Victimele datoriei* în regia mea, de acum un an. Îmi pare rău și de faptul că spectacolul a ajuns să fie văzut acolo, după informațiile pe care le am, într-o stare de oarecare oboseală și destrămare și că va fi făcut, poate, o impresie, care nu e chiar cea meritată.

— *Cel mai important lucru rămîne, însă, opera de dramaturg. Ce ne aduci nou în această direcție?*

— Scriu o piesă care ar fi trebuit, după angajamentele mele, să fie gata la 1 noiembrie. Dar boala mi-a pus, și i-a pus, bețe-n roate. Am scris totuși o bună jumătate și nădăduiesc s-o termin curînd.

— *Cum se numește? Despre ce e vorba?*

— Iată despre ce e vorba. Am pornit de la jurnalul lui Daniel de Foe, și anume de la paginile care descriu faimoasa ciumă din Londra, din secolul al XVII-lea. Aceasta e sursa, sursa de fapte. Nu sînt primul care pornește de aci. A făcut-o înaintea mea Camus, a cărui *Ciumă* a fost inspirată tot din paginile lui de Foe. Camus a utilizat însă numai punctul de pornire, el s-a inspirat de acolo, realizînd cunoscuta lui ficțiune simbolică. Eu mă situez pe același punct de plecare, dar rămîn acolo. Piesa mea va zugrăvi ciuma din Londra, în toată precizia ei istorică. Mai mult, deocamdată, nu-ți pot spune, decît, poate, că pînă la final, toată lumea din piesa mea moare... Ah, mă întrebai de titlu. Noua mea piesă se va numi *Epidemia* și poate că cititorii români vor putea s-o citească printre cei dintîi...

— *Iată marea surpriză, promisă, a acestei jugare conversații.*